Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאַן יעדען טאג פרענומעריערען,
אונד דער פרענומעראַציאָנס-פרייז בעגיננט מיט דעם טעסטאַגנע דעס ערסטען בלאַטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפינדעט זיך אין פעסט, וויייטצנער בולוואר נומ׳ 29. וואָהין מאַן אויך דיא פרענומעראַציאָנס-געלדער צו זענדען בעליעבע.

יידישע
פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וואָכענטליך
מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג
אונד קאָסטעט
פיר אָסטערדייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען אָסטר. וועה.
האלביעהריג 4 גולדען אָסטר. וועה.
פיערטעליעהריג 2 גולדען אָסטר. וועה.

פיר׳ס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולד. — קר. אָ. וועה.
האלביעהריג 4 גולד. 50 קר. אָ. וועה.
פיערטעליעהרי 2 גולד. 25 קר. אָ. וועה.

Nr. 126 זעכצעהנטער יאהרגאנג | בודאפעסט, פרייטאג יט חשון ה׳תרמ״ה. | Budapest, 7. November 1884

דאס אָבערהויז.

דער ערסטע געזעטצענטוואורף, וועלכער נאך דער באַדשע-דעבאטטע אים אונגארישען רייכסטאג צור פערהאנדלונג געלאנגען ווירד, איזט דער געזעטצענטוואורף איבער דיא רעפאָרם דעס אָבערהויזעס. וויר האבען זיינערצייט, אלס מיניסטערפרעזידענט טיסא דען געזעטצענטוואורף אים לייפע דער אדרעססדעבאטטע דעס הויזע איבערדייכטע, אינזערע לעזער מיט דען בעשטאנדטהיילען דעס אָבערהויזעס, אויס וועלכען עס ביז היינטע בעשטעהט, אונד מיט דען פעראַנדערונגען, וועלכע פאָרגענאָממען ווערדען זאָללען, גענויא בעקאננט געמאכט. עס דירפטע נאך דיעזעס פאָן אינטערעססע זיין, איינעס איבער דיא צוזאממענשטעללונג דעס אָבערהויזעס אין דען איבריגען אייראָפּאאישען שטאאטען אונד איבער דאס וועזען דעס אָבערהויזעס איבערהויפט עטוואס נאהערעס צו ערפאהרען.

דיא אינסטיטוציאָן (איינריכטונג) דעס אָבערהויזעס בעשטעהט אין אללען געאָרדנעטען שטאאטען אייראָפּאס אונד אמעריקאס, אונד איזט אים פיעלעס אלטער אלס דיא דעס אבגעאָרדנעטענהויזעס. אין דען אוראלטען צייטען וואַרען עס דיא אלטעסטען, שפעטער וואַרען עס דיא מאכטיגסטען אונד פאָרנעהמסטען, דיא איבער דאס שיקזאל איהרעס פאָלקעס אָדער שטאממעס צו ענטשיידען האטטען. דאס פאָלק זעלבסט נאהם קיינען אנטהייל אן דער רעגיערונג, עס וואורדע רעגיערט אונד דאמיט מיסטע עס זיך בעגניגען. דיעזע רעגיערונגען נאהמען דאנן דיא פערשיעדענסטען געשטאלטען אן. אין דער רעגעל געשאה עס, דאס פאָן דען פיעלען מאכטיגען אונד איינפלוסרייכען, איינער, דער דורך מאכט אונד איינפלוס זיך בעזאָנדערס הערפאָרטהאט, אללע איבריגען פערדראנגטע אונד דיא רעגיערונג אן זיך אלליין ריסס. איינען זאָלכען הערשער נאנטען דיא אלטען פעלקער טיראן; אבער דורכאויס ניכט אין דעם זיננע, וויא וויר דיעזעס וואָרט היינטע אויפפאססען: אלס דיא בעצייכנונג פיר איינען הערצלאָזען אונד געוואלטזאמען מענשען; דענן עס גאב אים אלטערטהום טיראננען, וועלכע דיא עדעלסטען אונד בעסטען הערשער וואַרען, אונטער דערען סצעפטער זיך דאס פאָלק זעהר גליקליך פיהלטע. — פרייליך גאב עס אויך גרויזאמע אונד בלוטדירסטיגע טיראננען, געגען וועלכע זיך דאס פאָלק נאָך אָפט אייפלעהנטע אונד וועלכע צו ערמאָרדען אלס דיא האָכסטע טוגענד אנגעזעהען וואורדע. דיא פאָרם איינער זאָלכען רעגיערונג וואורדע מאָנארכיע (אלליינהערשאפט) גענאננט. (וואס וויר היינטע אונטער „מאָנארכיע" פערשטעהען איזט פרייליך וויעדער גאנץ עטוואס אנדערעס.) אָפט אבער געשאה עס, דאס ניכט איינער, זאָנדערן איינינע דיא רעגיערונג אן זיך ריססען אונד דאנן אונטער איינאנדער אויפטהיילטען, איינע זאָלכע רעגיערונג נאננטע מאַן אָליגארכיע (דיא הערשאפט איינינער.) איינע אנדערע פאָרם דער רעגיערונג וואַר, דאס דיא מאכטיגען איינען אויס איהרער מיטטע פריייוויללינג אלס איהר הויפט אנערקאננטען אונד מיט דעמזעלבען מיטרעגיערטען. דיעזע פאָרם דער פערפאססונג נאננטע מאַן — אונד וויעדער אין איינעם גאנץ אנדערען זיננע, אלס אין וועלכעם היינטע דאס וואָרט געברויכט ווירד — אריסטאָקראציע (דיא הערשאפט דער פאָרנעהמסטען). ביא אללען דיעזען רעגיערונגספאָרמען קאם דאס פאָלק ניכט אין בעטראכט.

דאס ערסטע פאָלק דער וועלטגעשיכטע, וועלכעס ניכט רעגיערט וואורדע, זאָנדערן זיך זעלבסט רעגיערטע, וואר דאס יידישע פאָלק. אונטער דען ריכטערן, וועלכע נאך דער עראָבערונג דעס לאנדעס דרייהונדערט יאהרע רעגיערטען, וואר דיא רעגיערונגספאָרם איינע ריין רעפובליקאנישע, אונד דיא ערסטען קאָניגע זינד אויך דירעקט פאָם פאָלקע געוועהלט וואָרדען. איינע זאָלכע פערפאססונג וואורדע דעמאָקראציע (הערשאפט דעס פאָלקעס) גענאננט.

אים מיטטעלאלטער ענטשטאנדען אין דען פערשיעדענסטען שטאאטען בלוטיגע אונד הייסע קאמפפע צווישען דען הערשערן אונד דען מאכטיגען: קאמפפען וועלכע יאהרהונדערטע וואהרטען; ניכט פיר דיא אינטערעססען דעס פאָלקעס, זאָנדערן פיר איהר אייגענעס וואָהל קאמפפטען דיעזע האָהען העררען. דענן זיא וואורדען דורך דען איינציגען הערשער, פאָן דער רעגיערונג פערדראנגט, זיא אבער וואָללטען איהרען אנטהייל אן דעם רעגיערען ניכט אויפגעבען. — דיעזע קאמפפע ענדעטען דאמיט, דאס דיא בעטרעפפענדען קאיזער אָדער קאָניגע דען האָכאדעליגען פאָררעכטע אונד פריווילעגיען געוואָהרטען, אונד יעדען איינצעלנען שאָן אין פאָלגע דער האָהען געבורט, אלס געזעטצגעבער אנערקאננטען; זאָ ענטשטאנד דיא אינסטיטוציאָן דעס אָבערהויזעס, אין וועלכעם נור האָכגעבאָרענע העררען זיטץ אונד שטיממע, אונד איבער דאס שיקזאל דעס רייכעס צו ענטשיידען האטטען. דאס פאָלק האטטע ביא דיעזען פאָררעכטען דער האָכאדעליגען נאטירליך ניכטס געוואָננען; אים געגענטהיילע: אנשטאטט פאָן איינעם, וואורדע עס פאָן מעהרערען הערערן בעדריקט אונד אויסגעזויגט. ערסט שפעטער ערקאמפפטע זיך דאס פאָלק אין פיעלען בלוטיגען רעוואָלוציאָנען זיין נאטירליכעס רעכט. אונד דיא אינסטיטוציאָן דעס אונטער- אָדער אבגעאָרדנעטענהויזעס, דעססען מיטגליעדער דירעקט פאָם פאָלקע געוועהלט ווערדען, איזט דיא האָכסטע ערונגענשאפט, דעססען זיך דיעזעס יאהרהונדערט ריהמען קאנן. דיא קראָנע סאנקציאָנירט דיא געזעטצע, וועלכע איהר דיא רעגיערונג אונטערברייטעט, דיא רעגיערונג וויעדער קאנן נור אויס דען רייהען דער מאַיאָריטאט דעס אבגעאָרדנעטענהויזעס הערפאָרגעהען, אונד דיא מיטגליעדער דעס אבגעאָרדנעטענהויזעס ווערדען דירעקט פאָם פאָלקע געוועהלט; זאָ דאס דיא מאכט אונד דיא ענטשיידונג איינגענטליך אין דען האנדען דעס פאָלקעס רוהט אונד יעדער וואהלבירגער פאָן זיך בעהויפטען קאנן, דאס ער מיטרעגיערט. דאס אָבערהויז בעשטעהט פרייליך אויך, אונד ווען דאסזעלבע דיא אים אבגעאָרדנעטענהויזע געשאפפענען געזעטצע ניכט אננעהמען וויל, זאָ קאנן דאס געזעטץ אויך ניכט דורכגעפיהרט ווערדען, ניכט דעסטאָווייניגער איזט דיא מאכט דעס אָבערהויזעס ביא ווייטעם ניכט זאָ גראָס, וויא דיא דעס אונטערהויזעס, דענן דיא רעגיערונגען געהען נור אויס דעם אונטערהויזע הערפאָר, געזעטצע ווערדען נור אים אונטערהויזע געשאפפען אונד דאס אָבערהויז איזט אייגענטליך נור איינע ארט קאָנטראָללע דעס אונטער- אָדער אבגעאָרדנעטענהויזעס.

נאך דיעזער פיעללייכט עטוואס לאנגען אבשווייפונג וואָללען וויר צו דעם איינגענטליכען געגענשטאנד אונזערער בעשפרעכונג: צו דער אינסטיטוציאָן דעס אָבערהויזעס אין דען פערשיעדענען שטאאטען אייראָפּאס צוריקקעהרען, אונד וואָללען נור נאך בעמערקען, דאסס דאס אָבערהויז נור ביא אונס אָבערהויז הייסט, וואָהרענד עס אין ענגלאנד פעערסקאממער, אין פראנקרייך סענאט, אין אָסטערייך הערענהויז א׳ ז׳ וו׳ גענאנט ווירד.

דיא ענגלישע פעערסקאממער בעשטעהט אויס אללען האָכאדעליגען גראָסבריטאניענס (ענגלאנד, שאָטטלאנד אונד אירלאנד בילדען דאס קאָניגרייך גראָסבריטאניען), דיא דאָרט געמאס איהרעס ערברעכטעס זיטצען, פערנער אויס 16 פערטרעטערן דעס שאָטטלאנדישען אדעלס, וועלכע פיר דיא דויער דעס פארלאמענטעס געוואהלט ווערדען, אויס 20 לעבענסלאנגליך געוואהלטען פערטרעטערן דעס אירלאנדישען אדעלס, זאָ וויא אויס דען ענגלישען פראלאטען (קירכענפירסטען). דער יינגסטע בעקאננטע אויסווייז דעס ענגלישען אָבערהויזעס ווייזט 501 מיטגליעדער אויף אונד צוואר: 6 פעערס אויס קאָניגליכעם געבליט, 2 ערצבישאָפע, 22 הערצאָגע, 19 מארקיס (ערבגראַפען), 134 אירלס (גראַפען), 32 וויסקאונטס (וויצעגראַפען), 24 בישאָפע אונד 262 באראָנע. עס גיבט אויסערדעם 9 דאמען, דיא נאך אייגענעם רעכטע פעערס זינד, יעדאָך קיינען זיטץ אין דער פעערסקאממער האבען.

דער סענאט דער פראנצאָזישען רעפובליק בעשטעהט אויס 300 מיטגליעדערן, פאָן דענען איין פיערטעל טהייל (75 אן דער צאהל) דורך דיא נאציאָנאל-פערזאממלונג (אבגעאָרדנעטענהויז) אויף לעבענסצייט געוואהלט ווירד. דיא אנדערען 225 מיטגליעדער דעס סענאטס ווערדען פאָן דען דעפארטעמענטס (קאָמיטאטע) אונד דען קאָלאָניען אויף דריי יאהרע געוואהלט. אים אָבערהויזע פראנקרייכס זיטצט אלזאָ קיין איינציגער געבאָרענער געזעטצגעבער. דיא סענאטאָרען ווערדען געוואהלט, אָדער פאָן דען געוואהלטען דעס פאָלקעס ערנאננט. „געבאָרען צו ווערדען איזט קיין פערדיענסט" זאגטע וויקטאָר הוגאָ, פראנקרייכס גראָסטער דיכטער. אונד אין דער טהאט זיטצט אים פראנצאָזישען סענאט קיין איינציגער מאנן, דער קיין אנדערעס פערדיענסט האטטע, אלס דאס ער געבאָרען וואורדע. דענן נור מאנגער, דיא זיך אום דאס פאטערלאנד, אונד אום דיא מענשהייט פערדיענסטע ערוואָרבען האבען, העלדען דעס גייסטעס, פירסטען דער וויססענשאפט ווערדען אין דען סענאט ענטזענדעט. — (שלוס פאָלגט.)

כארטהום.

דיא אָפפענטליכע מיינונג בעשעפטיגט זיך נאך איממער זעהר לעבהאפט מיט דער פראגע, אָב כארטהום טהאטזאכליך אין דיא האנדע דעס מאהדים געפאללען איזט, אָדער אָב נאך גענעראל גאָרדאָן הערר דער פעסטונג איזט. עס איזט דאס איינע זעהר וויכטיגע פראגע, דיא זאָגאר אונס נאהע אנגעהט, טראָטצדעם כארטהום איבער 6000 מיילען פאָן אונס ענטפערנט איזט. אבגעזעהען נעמליך דאפאָן, דאס דיא עקזיסטענץ דעס ענגלישען מיניסטעריומס פאָן דיעזער פראגע אבהאנגיג איזט, זינד אן דען פאלל אָדער בעשטאנד דער פיעלגענאננטען פעסטונג אם אלטען ניל-שטראָמע זעהר וויכטיגע

* (פאָן דען גייסטיגען געטראָנקען.) דער בעריהמטע לאָנדאָנער ארצט דר. ריכארדזאָן ערצאָהלט אין זעהר לעהררייכער אונד אינטערעססאנטער וויזע, וויא ער איינסט איינען שילער פאָן דער שאָדליכקייט דעס וויין- אונד בראנדוויינטרינקענס איבערצייגט האבע. „איינער מיינער שטרעבזאמסטען שילער“ זאָ ערצאָהלט דר. ריכארדזאָן „ריהמטע דיא אייגענשאַפטען דער גייסטיגען געטראָנקע. דא זאגטע איך צו איהם: „וואָללען זיא זאָ גוט זיין, וואָהרענד איך היער שטעהע, מיינען פולס צו פיהלען?“ — ער טהאט עס. — „צאָהלען זיא דיא שלאָגע גענויא. וויא געהט ער?“— „פיעראונדזיעבציג.“—דאראויף זעטצטע איך מיך אויף איינען שטוהל אונד ליעס איהן אבערמאלס צאָהלען. „יעטצט איזט איהר פולס אויף 70 הערא בגעגאנגען.“ איך לעגטע מיך דאנן אויף דאס קאנאפע ניעדער אונד שפראך: „וואָללען זיא מיינען פולס פיהלען?“ — „ער איזט נור פיעראונדזעכציג. דאס איזט דאָך מערקווירדיג!“ זאגטע פערוואונדערט דער יונגע מאנן. — „ווענן זיא זיך דעם אבענדס ניעדערלעגען, ערקלאָרטע איך יעטצט דעם יינגלינג, זאָ געשיעהט דיעס, וויל דאס הערץ דער רוהע בעדאַרף. זיא וויססען עס צוואר ניכט, אבער עס איזט זאָ. ווענן זיא אין דיעזער וויזע רוהען, זאָ מאכט דאס הערץ צעהן שלאָגע אין דער מינוטע וועניגער. מולטיפליצירען זיא דאס מיט זעכציג, זאָ גיבט עס זעכסהונדערט; מולטיפליצירען זיא דאס מיט אכט שטונדען אונד דער אונטערשיעד בעטראָגט עטווא פינפטויזענד שלאָגע. דא דאס הערץ מיט יעדעם שלאגע זעכס אונצען בלוט אויסשטאָסט, זאָ מאכט דאס איינען אונטערשיעד פאָן דרייסיגטויזענד אונצען וואָהרענד דער נאכט. לעגע איך מיך דעם אבענדס, אָהנע גייסטיגע געטראָנקע צו גענייסען, ניעדער, זאָ איזט דאס דיא רוהע, וועלכע דאס הערץ געוויננט. נעהמען זיא אבער איהרען וויין אָדער בראנגטוויין, זאָ שטאָרען זיא דיעזע רוהע, דענן דיא ווירקונג דיעזער געטראָנקע פערמעהרט דיא צאהל דער הערצשלאָגע אים פינפצעהנטויזענד וואָהרענד 8 שטונדען. דיא פאָלגע איזט, זיא שטעהען ערמידעט אונד פיר דיא פאָלגענדע טאגעסארבייט אונטויגליך אויף.“

* (שרעקליכעס בלוטבאד.) דער קאָניג דעם האלבווילדען שטאאטעס בירמא (אין אזיען) האטטע דיא הינריכטונג איינער אנצאהל פאָן רייבערן אנבעפאָהלען. דיא אין דעם געפאָנגניססע פאָן מאנדאלעי, דער הויפטשטאדט דעס לאנדעס, שטרענגע בעוואכט וואַרען. אלס דיא געפאנגענען שטראָפלינגע קונדע פאָן דיעזעם בעפעהלע ערהיעלטען, פערזוכטען זיא צו ענטשפרינגען, וואָראויף דיא טרופפען דעס קאָניגס דאס געפאָנגניסס אומצינגעלטען אונד יעדערמאנן, דער צו ענטווייכען ;פערזוכטע, ניעדערשאָססען. דא דיא מייסטען עס פאָרצאָגען אים געפאָנגניססע צו בלייבען, ערטהיילטע דער מיניסטער דעס קאָניגס דען בעפעהל, איינען פליגעל דעס געפאָנגניססעס אין בראנד צו שטעקקען. דיא אונגליקליכען געפאָנגענען האטטען יעטצט נור דיא וואהל, ענטוועדער לעבענדיג פערבראנגט אָדער ערשאָססען צו ווערדען. זיא צאָגען לעטצטערעס פאָר אונד ווארדען אָהנע ריקזיכט אויף געשלעכט אָדער אלטער ניעדערגעשאָססען אָדער אין שטיקקע געהויען. אונטער דען ניעדערגעמעטצעלטען בעפאנדען זיך צוויא קאָניגליכע פרינצען אונד איין בעריכטיגטער באנדיט, דער אלס אנפיהרער איינער רייבער-באנדע געפאנגען ווארדע. נאכדעם אללע געפאָנגענען, 300 אן דער צאהל, פאָן דען טרופפען ניעדערגעמאכט ווארדען, שטירצטען זיך לעטצטערע אין איהרעם בלוטדורסט אויף דיא פריעדליכען איינוואָהנער אונד איינע צייט לאנג הערשטע אין מאנדאלעי אונאויסשפרעכליכער שרעקקען. דיא קאָפּפע דער ערמאָרדעטען געפאנגענען ווארדען אויף באמבוס-שטאָקקען געשפיעסט אונד דורך דיא שטראססען געטראגען, וואָהרענד דיא לייכנאמע ערסט נאך צוויא אָדער דריא טאגען אין שטארק פערוועזטעם צושטאנדע אין איינעם געמיינזאמען גראבע, דאס נור איינען פוס טיעף וואר, פערשארט ווארדען. דער קאָניג אונד דיא קאָניגין דריקקטען איהרע האָהע צופריעדענהייט איבער דיא בלוטארבייט אויס, פעראנשטאלטעטען פעסטליכקייטען אונד אומציגע אונד בעלאָהנטען דיא טרופפען, וועלכע דאס בלוטבאד פעראיבט האטטען.

וויר ערזוכען אונזערע געעהרטען פרענומעראנטען אונד פריינדע זיך מיט איהרען צושריפטען נור דירעקט אן אונזערע רעדאקציאָן צו ווענדען אונד דיא אדרעססע איממער דייטליך וויא פאָלגט אנצוגעבען:

יידישע פעסטער צייטונג
וואיטצנער בולוואר נומער 29,

Jüdische Pester Zeitung
Waitzner-Boulevard Nr. 29, Budapest

געשעפטסבעריכט.

פעסטער-פרייזע.

געטריידע-געשעפט. ווייצען וואר געסטערן וועניג צו מארקטע געבראכט, דער פערקויף וואר גוט, 15000 מעטער-צענטנער ווארדען פערקויפט.

ווייצען: טהייס 700 מעטערצ׳ 78.6 קילאָ 8.30 גולדען. 500 מעטערצענט׳ 78.5 קילאָ 8.30 גולדען. — 200 מעטער-צענטנער 78. קילאָגראמם 8.30 גולדען. — 100 מעטער-צענטנער 78. קילאָגראמם 8.25 גולדען. — 100 מעטערצנט׳ 76. ק. 7.95 גולדען. — פעסטער-באָדען 100 מעטער-צענטנער 78. קילאָ 8.— גולדען. ווייסענבורגער 1200 מעטערצט׳ 76,5 קילאָ 8.— גול. — נאָרדאונגארישער 100 מעטערצ׳ 77. קילאָ 7.80 גולד. באיער 1200 מעטערצ. 73,2 קילאָ 7.60 גולדען. — (אללעס פער 3 מאָנאטע.)

קוקורוץ 6,70—6,65 גולד.

רעפּס (קאָהל) באנאטער פרימא צו 11.50—12.— גולד. —

טערמינע-געשעפט. ווייצען פער הערבסט —.— —.— גולד. פער פריה-יאהר 8.31—8,29 גולד. — האפער פער הערבסט 6.63 גולדען, האפער פער פריה-יאהר — גול.— קוקורוץ פער מאי-יוני 1885 5,81—5.80 גולד.

פרעסבורגער שלאכט-פיעהמארקט. דער אויפטריעב אויף דעם פרעסבורגער פיעהמארקט פאָם 3-טען ד. מ. בעטרוג 1405 שטיק. דאפאָן וואַרען 1131 אונגארישע, 11 פאָלנישע אונד 90 דייטשע. דיא פרייזע וואַרען: אונגארישע 60 ביז 67 גול. פאָלנישע 61,50 גולד. — אונד דייטשע 62 —66,— גולדען. (אללעס פער 100 קילאָ.)

וויענער פרייזע.

שפירישוס 29.25—29.— גולדען פער 10000 ליטער פערצענט.

וויענער שלאכטפיעהמארקט.

דער אויפטריעב אויף דעם וויענער שלאכט-פיעהמארקטע אם 3-טען ד. מ. בעטרוג 2129 שטיק. דאפאָן וואַרען: 552 אונגארישע, 954 פאָלנישע אונד 623 דייטשע. דיא פרייזע שטעללטען זיך פער 100 קילאָגראמם: אונגארישע מאסטאָכסען 58 — 67. גולד. פאָלנישע 57 — 65. גולד. אונד דייטשע 56 — 66 גולד.

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטאָר: מאקס סאבאָלטשי.

כשר וויין

איינע וויינהאנדלונג זוכט איינען לייסטונגספאָהיגען ליעפעראנטען אין כשר וויין. אָפפערטען מיט פרייז-אנגאבען זינד צו אדרעססירען:

H. L. 19, Postlagernd Hamburg.

ארנאָלד קאָהן׳ס גראבשטיין-לאגער

בודאפעסט, וויטצנערשטראססע נ׳ 14

נעגענאיבער דער ראַיאלשטראַסע, אונד לאנדשטראַסע אים ערשטען הויזע

עמפּפיהלט זיך אללען יענען, וועלכע דיא טרויריגע פפליכט דעם גראבשטיין-זעטצענס צו ערפיללען האבען. זעהר שאָנע גראבשטיינע אים מארמאר אונד גראניט אין גראָססטער אויסוואהל. קאָררעקטע גראווירונגען, זעהר שאָנע שריפטען מיט עכטער פערגאָלדונג ווערדען בעסטענס אויסגעפיהרט.

(אם שבת אונד יו״ט איזט געשפּערט.)

אויף פערלאנגען ווירד אין איללוסטרירטער פרייס-קוראנט איינגעזענדעט.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

ווייצען	קוואַליטעט פער העקטאָל	פער 100 קילאָגראמם
נאָרד-אונגארישער	75	7.50— 7.45
" "	76	7,60— 7.45
" "	77	7.70— 7.65
" "	78	7.80— 7.75
" "	79	7.90— 7.85
" "	80	8.—— 7.95
" "	81	—.—— —.—
		—.—— —:—
פעסטער-באָדען	75	7,65— 7.55
" "	76	7.85— 7.60
" "	77	7,95 — 7.80
" "	78	8.05— 7.90
" "	70	8 15— 8.—
" "	80	8.25— 8.10
" "	81	—.—— —.—
ווייסענבורגער	75	7.75— 7 55
"	76	7,85— 7,70
"	77	7.95— 7.8C
"	78	8,05— 8.90
"	79	8.15— 8.—
"	80	8.25— 8.10
"	81	—.—— —.—
טהייס	75	7.85— 7.65
	76	7,95— 7.80
	77	8.05— 7.90
"	78	8.15— 8.—
"	79	8.25— 8.10
"	80	8.35— 8,20
"	81	—.—— —.—

פריכטע	קוואַליטעט פער העקטאָל	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן נייע . .	72—70	7.10— 6.85
גערסטע מאלץ . .	60	7.90— 6.90
" פישער . .	62	6,75— 6.40
האפער . . .	41	6.60— 6.20
קוקורוץ באנאטער	75	7.—— 6.70
דעטטאָ אנדערער	73	7.— – 6,65
הירזע . .	—	6.50— 6.20

טערמינע			פער 100 קילאָגראמם
ווייצען	פער	הערבסט	—.—
"	"	פריה-יאהר	8,29
"	"		—.—
קוקורוץ	"	יולי-איוני	5.80
נערסטע	"		—.—
האפער	"	פריה-יאהר	6.61
"	"	הערבסט	—.—
רעפּס	"	אויג.-סעפ.	—.—

זאק מעהל

		fl.	kr.
דער זאק צו 100 קילאָגראם מיט זאק פרייאבאהן	נוממער 0	16	70
	" 1	16	20
	" 2	15	60
	" 3	14	80
	" 4	14	30
	" 5	13	40
	" 6	12	50
	" 7	11	80
	" 8	11	20
	" 8½	9	60
שפירישוס ארטע מעטהאָדע פרעסהעפע		32	25
" נייע " קארטאָפעל		28	—

קורז-טאבעללע פאָם 4. נאָוועמבער

געלדקורז	fl.	kr.
זילבער-אגיאָ	100	
דוקאטען	5	77
עסטערייך-אונגארישע 8 גולדען גאָלד-שטיק	9	68
דייטשע רייכסבאנקנאָטען . . .	59	80
20 מארק-שטיקע	11	95
פאפיער רובעל	1	24
לאָזע.		
1854-ער לאָזע 4-פערצענט. שטאאטס-לאָזע	124	50
1860-ער " " גאנצע	134	50
דעטטאָ " " האלבע	143	50
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען . .	173	50
דעטטאָ " 50	172	50
אונגארישע-פרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	116	—
טהייסראל-לאָזע	116	—
קאָמאַ רעגולירונגסשיינע	40	25
טירקען-לאָזע	21	40
קרעדיט-לאָזע	177	50
קלאַרי-לאָזע	40	25
[illegible]-לאָזע .	115	—
אינזבריקער-לאָזע	19	—
קעגלעוויטש-לאָזע צו 10 גולדען .	19	—
קראקויער לאָזע 20 . . .	18	50
אָפנער-לאָזע 40 . . .	41	75
פאלפי-לאָזע 40 . . .	37	75
רודאָלף-לאָזע 10 . . .	18	25
סאלם-לאָזע 20 . . .	56	—
זאלצבורגער-לאָזע 20 . . .	21	75
סט.-גענאָאס לאָזע 40 . . .	50	—

לאָזע	fl.	kr.
סטאניסלאַי לאָזע צו 20 גולדען .	23	50
טריעסטער לאָזע 100 . .	128	—
דעטטאָ 50 . . .	68	—
וואלדשטיין-לאָזע 20 . . .	28	25
ווינדישגרעץ 20 . . .	39	—
וויענער-לאָזע	123	60
אָפנער- באָדען קרעדיט-לאָזע . .	—	—
סערבישע פרעמיען-אנלעהע . .	32	25
ווערטה-פאפיערע.		
אונגארישע גאָלדרענטע 6% . .	122	50
דעטטאָ צו 4% . . .	93	65
עסטר. גאָלד-רענטען שטייער פרייא .	103	75
אונגארישע פאפיער-רענטע . . .	89	—
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען . .	101	—
טעמעשוואר באנאטער	100	—
זיעבענבירגישע	100	30
גאליצישע	101	50
באָהמישע	106	50
קראָאטישע אונד סלאוואָנישע . .	100	—
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען .	142	50
וויינצעהנט-אבלאָזונג-אבליגאציאָנען .	98	25
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענ-קרעדיט צו 5½ פערצענט . .	101	50
דער אונגארישען היפאָטהעקען באנק צו 5½ פערצענט	101	30
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענ-קרעדיט-אנשטאלט צו 5½ פערצ.	99	75
דער אָסט-באהן 1869	97	50
נאָרד-אָסט-באהן 5% . .	98	—

Eigenthümer Wittwe Frau M. REIS. Verantwortlicher Redacteu MAX SZABOLCSI. Budapest, : 1884. Druck von Sam· Márkus, Grosse-Kronengasse Nr. 23.

הין. דיא לייבגאַרדע דעס גראַפֿען מעלבּיאַר לאַנ־יאַי געשטאַלטעט זיך צו איינער גראַסאַרטיגען קונדגעבונג אונד ערסט אים דיעזער לאַסט זיך דיא גאַנצע גראַסע דעס פֿערליסטעס ערמעססען, דען דאַס לאַנד ערליטטען האַט. ער וואַר איין עדלער מענש, איין זעלבּסטלאָזער פּאַטריאָט, איין בעדייטענדער שטאַאַטסמאַנן אונד איין הערפֿאָרראגענדער געלעהרטער: ער וואַר פּאָליטיש ווי קיין אַנדערער אים לאַנדע, אונד אין אַללעם אונד איבעראַלל אויסגעצייכנעט. זיינע אייבּיטזאַמקייט האַט קיינע גרענצען געקאַננט. זיין פֿלייסס אונד זיינע ווירקזאַמקייט האָבען זעגען געשאַפֿפֿען, אַבער ניכט — פֿיר איהן.

געסטערן נאַכמיטטאַגס 3 אוהר ערשיענען אין דעם פּראַכטזאַאַלע דער אַקאַדעמיע: אַ י ן פֿ ע ר ט ר ע ט ו נ ג ז י י נ ע ר מ אַ י ע ס ט אַ ט ד ע ס קָ אַ נ י ג ס, גענעראַל־אַדיוטאַנט באַראָן מאָנדעל, ערצהערצאָג יאָזעף, דער מיניסטער־פּרעזידענט זאַממט געמאַהלין, גראַף יוליאוס אַנדראַשי, זאַממטליכע היער ווײלענדע מיניסטער, דיא געמיינזאַמען מיניסטער, דיא פֿאָרנעהמסטען רייכסטאַגס־אַבגעאָרדנעטען, דיא דעלעגירטען, דיא פֿערטרעטער דער אוניווערזיטאָט אונד דער אַקאַדעמיע. גענעראַלע דער געמיינזאַמען אונד האָנוועדאַרמעע, דיא פּרעזידענטען דער האָכסטען געריכטסהאָפֿע, דיא דירעקטאָרען זאַממטליכער באַנקען אונד באַהנען, אונד דיא פֿערטרעטער מעהרערער הטאַדטע. דער זאַאַל וואַר מיט איינעם וואָרטע, מיט דען אויסגעצייכנעטסטען מאַננערן דעס לאַנדעס געפֿיללט.

בישאָף קאַרל סאַס היעלט דאַנן איינע טיעפֿערגרייפֿענדע רעדע, נאַך איהם שפּראַך אים נאַמען דער אַקאַדעמיע דאַמהערר פֿראַגנאַי (איינסט וואָלף פֿראַנקעל), דער איבער אונד איבער מיט בלומען בעדעקטער גלאַסזאַרג וואורדע דאַנן אין איינע מעטאַללענע היללע געלעגט, אונד היטע פֿריה גינג דיא לייבע נאַך טושער אַב, וואָ דאַס לייבענבעגאָנגניס, צו וועלכעם מעהרערע דעפּוטאַציאָנען מיטפֿאַהרען, מאָרגען שטאַטפֿינדען ווירד.

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען ·

* (ד י אַ פּ ר אַ ז י ד ע נ ט ע נ־ו ו אַ ה ל אַ י ן אַ מ ע ר י ק אַ.) דיא פֿעראייניגטען שטאַאַטען נאָרדאַמעריקאַס וואַהלען זייט 3 טאַגען איהרען פּרעזידענטען, דער 6 יאַהרע איבער דיא מאַכטיגע רעפּובליק הערשען ווירד. דיא דעמאָקראַטען בעהויפּטען, דאַס דער זיעג איהרעס קאַנדידאַטען קלעוועלאַנד בערייטס זיכער איזט. דאַסזעלבע בעהויפּטען דיא רעפּובליקאַנער פֿאָן איהרעם קאַנדידאַטען בלאַן. דיא וואַהל איזט נאָך ניכט ענטשיעדען.

* (אַ ב ג ע אָ ר ד נ ע ט ע נ־ו ו אַ ה ל ע ן.) אין דיאָנדיאָש־פּאַטאַי, דעססען אַבגעאָרדנעטער באַראָן גאַבריעל פּראָנאַי זיינערצייט דאַס מאַנדאַט ניכט אַנגענאָמען וואָללטע, פֿאַנד געסטערן דיא נייוואַהל שטאַטט. געגען אַלעקסאַנדער קירטהי, דען קאַנדידאַטען דער אַיסערסטלינקען פּאַרטייא, האַטטען דיא אַנטיסעמיטען דען קאַטהאָלישען גייסטליכען געאָרג פֿיליפּפּ אויפֿגעשטעללט, דענזעלבען, וועלכער זיך וואַהרענד דער אַללגעמיינען אַבגעאָרדנעטענוואַהלען אַלס קאַנדידאַט דעם קאַלאָטשאַער וואַהלבעצירקעס דורך זיינע בראַנדרעדען זעהר בעמערקבאַר געמאַכט האַט, אונד געגען וועלכען דער געזעצגעבונג יודע ערמונד גאַארי געוואַהלט וואורדע. געסטערן ערגינג עס דעם זייבערן גייסטליכען פֿיעל שלימער. געגען מיטטאַג מאַכטע ער נאַמליך דיא וואַהרנעהמונג, ד אַ ס פֿ י ר א י ה ן איבערהויפּט קיינע שטיממען אַבגעגעבען וואורדען, וואָראויף ער אין געזעללשאַפֿט זיינער געטרייען זיך וויטהענד — אונס ווירטסהויז צוריקצאָג, אונד פֿאָן דאָרט אויס זיינען ריקטריטט אַנצייגען ליעס. אַלעקסאַנדער קירטהי איזט זאָמיט איינשטיממיג געוואַהלט וואָרדען. — אין דיטשאַ־סענט־מאַרטאָן פֿאַנד אין פֿאָלגע דעס ריקטריטטעס דעס גראַפֿען לודוויג טיסאַ, עבענפֿאַללס געסטערן דיא נייוואַהל שטאַטט. קיניש, דער קאַנדידאַט דער אַיסערסטלינקען איזט נאָך פֿאַר דער וואַהל צוריקגעטרעטען, אונד זאָ שטאַנד באַראָן יאָהאַנן קעמעני נור דעם קאַנדידאַטען דער זאַכסען, דר. ווילהעלם ברוננער געגעניבער. באַראָן קעמעני איזט מיט איינער מאַיאָריטאַט פֿאָן 340 שטיממען געוואַהלט וואָרדען. קעמעני וואַר בעקאַננטליך צווייטער פּרעזידענט דעם אַבגעאָרדנעטענהויזעס, אין דעססען שטעללע — דאַ קעמעני אין דען אַללגעמיינען וואַהלען קיין מאַנדאַט ערהאַלטען האַט, — גראַף באַנפֿי געוואַהלט וואורדע. נאַכדעם באַראָן קעמעני ווידער געוואַהלט וואורדע איזט עס וואַהרשיינליך, דאַס גראַף באַנפֿי דיעזע ווירדע ניעדערלעגען, אונד באַראָן ק ע מ ע נ י ווידער צום וויצעפּרעזידענטען געוואַהלט ווערדען ווירד. באַראָן קעמעני וואַר איינער יענער גראָסען פֿערלוסטע, וועלכע דיא רעגירונגספּאַרטייא זאָ שווער עמפּפֿינדען האַט, אונד אויף דעססען ווידערוואַהל זיא גראָסעס געוויכט געלעגט האַט.

* (ס י ר מ אָ ז ע ס מ אָ נ ט ע פֿ י אָ ר ע.) וויא אין היטיגעם לאָנדאָנער טעלעגראַמם געמעלדעט, איזט דער צושטאַנד דעם אַללפֿערעהרטען גרייזעס פֿאָן ראַמסגאַט אין ז ע ה ר ב ע ד ע נ קליכ ע ר. דיא אייפֿרעגונג דער לעטצטען טאַגע האַט זיינע קראַפֿט ערשאָפּפֿט אונד ער בעפֿינדעט זיך זייטדעם אין איינעם צישטאַנד טאָטאַלער אַבשפּאַננונג. דיא איינגעטרעטענע שוואַכע איזט זאָ גראָס, דאַס ער מאַנכמאַל שטונדענלאַנג אויף זיינעם לאַגער רוהט, אָהנע איינע בעוועגונג מאַכען צו קאָננען, דיא אומגעבונג דעס טהייערן מאַננעס איזט זעהר בעזאָרגט אונד בעפֿירכטעט — גאָטט בעהיטע! — דאַס שלימסטע. קאָניגין וויקטאָריא ערקונדיגטע זיך טעלעגראַפֿיש נאָך דעם בעפֿינדען דעם עדלען באַראָנס אונד געסטערן לאַנגטע אין ראַמסגאַט איין געזאַנדטער דער קאָניגין אַן, אום אים נאַמען איהרער מאַיעסטאָט אונזערעם געליעבטען מאָזעס איינע באַלדיגע אונד פֿאָללקאָממענע גענעזונג צו ווינשען. דאַס וויר אונס אונד מיט אונס גאַנץ איזראַעל דיעזעם וואונשע פֿאָם גאַנצען הערצען אַנשליעסען, בּרויכט ניכט ערסט געזאַגט צו ווערדען. —

* (אַ ו י ס ר ו ס ל אַ נ ד.) אין דען לעטצטען טאַגען הערשט דיא גראָסטע אונרוהע אין דען לייטענדען קרייזען דעס צאַרענרייכעס, דער ניהיליסמוס שיינט נאַמליך אויך יענע קלאַססע שאָן אַנגעשטעקט צו האָבען, אויף וועלכע דאַס צאַרענטהום ביז יעטצט, אַלס אויף זיינע פֿעסטע שטיטצע גערעכנעט האַט: דאַס בייערנטהום אין פּאָלטאַוואַ אונד אין טשערעפּאָוועטץ אין דער פּראָווינץ נאָווגאָראָד רעוואָלטירטען דיא בייערן געגען דיא אָבערען קלאַססען אונד ערמאָרדעטען דיא גרונדהערן. — איבערהויפּט טרעפֿפֿען איבער דיא האַלטונג דער בייערליכען בעפֿאָלקערונג אויף דעם לאַנדע זעהר בעאונרוהיגענדע נאַכריכטען איין. נאַך פּאָלטאַוואַ מוססטע איין קריעגסגעריכט ענטזענדעט ווערדען, וועלכעס זיעבען בויערן צום טאָדע פֿערורטהיילטע. דיא אויך זאָפֿאָרט פֿאָלצאָגען וואורדען. אין פּעטערסבורג זינד אין לעטצטען טאַגען צוויי ניהיליסטישע דרוקקערייען ענטדעקט וואָרדען. 60 פּערזאָנען וואורדען פֿערהאַפֿטעט, אונטער דיעזען דער לאַנגגעזוכטע לאָפּאַטאָן, דער ביי מעהרערען אַטטענטאַטען בעטהיילגט וואַר אונד אימער דאַפֿאָן צו קאָממען וואוסטע. אין דען ענטדעקטען דרוקקערייען אַרבייטעטען אויך 20 פֿרויען, אונטער דיעזען איינגע פֿאָן דען פֿאָרנעהמסטען הייזערן דער הויפּטשטאַדט. זיא וואורדען נאַטירליך עבענפֿאַללס פֿערהאַפֿטעט. זאָפֿיעל איזט געוויסס, דאַס גאַלגען אונד סיביריען דיא ניהיליסטען ניכט אַבשרעקקען; ווען דיא געוואַלטהאַבער היטע 10 פֿאָן איהנען פֿערטילגען, זאָ שטעהען מאָרגען הונדערט אַנדערע בערייט, זיך אויפֿצופֿערן צו לאַססען.

* (ק ו י פֿ מ אַ נ נ י ש ע ע ה ר ע.) דיא פֿאָלגענדע איינפֿאַכע געשיכטע קינדליכער ליעבע

דאַס ראַבבינאַלגעריכט וואורדע צו איינער גראָסען זיטצונג צוזאַממענבערופֿען, דיא איבריגען ראַבבינען פֿערזאַממעלטען זיך אין איהרען פֿערשיעדענען סינאַגאָגען. פֿאַר דעם טריבונאַל קלאַגטע דער אָפּפֿענטליכע אַנקלאַגער דען כאַכאַם סאַבאַטהאַי צעווי דער גאָטטעסלאָסטערונג אים אַנגעזיכט אַללעס פֿאָלקס, דעם האָכפֿעראַטהעס אונד דער אַנרייצונג צום אויפֿרוהר אָן. דאָך סאַבאַטהאַי פֿאַנד אויך יעטצט נאָך אין דעם פּרעזידענטען איינען געלינדען ריכטער. מאַן בעשלאָס, איהן נור צו וואַרנען, דאַס ער זיך ניכט אַלס מעססיאַס אויסגעבע אונד דען נאַמען גאָטטעס ניכט אונגעשיין פֿיהרע, אים וויינערונגספֿאַללע איהם אַבער מיט דער מאָרדעסשטראַפֿע צו דראָהען. אין דען שולען שפּראַכען דיא ראַבבינען דען באַננפֿלוך (חרם) איבער איהן אויס, אַלס איינען גאָטטעסלאַסטערער אונד רעליגיאָנסשאַנדער, זאָ דאַס ער פֿערנער אויס איהרער געמיינשאַפֿט אויסגעשלאָססען, זיינעם עהרענטיטעלס אונד דעם רעכטעס צו לעהרען פֿערלוסטיג, אונד יעדער, דער איהם פֿערנער אַנהינגע, עבענפֿאַללס אין זיינען באַנן פֿערפֿאַללען זייא.

דאַס טריבונאַל זאַנדטע צווייא געריכטסדיענער אַן סאַבאַטהאַי אַב, דיא איהם דען ווילען אונד בעשלוסס דעס געריכטס קונד טהאַטען. פֿאָן מעהרערען זיינער שילער אומגעבען, ערקלאַרטע סאַבאַטהאַ: „זאַגעט דענען, דיא איך געשיקט, דאַס איך דער וואַהרע ערלאָזער, אונד מיר אַלס זאָלכעם דאַס הייליגסטע אויסצושפּרעכען ערלויבט זייא; זאַגעט איהנען, דאַס ניכט איך איהנען, זאָנדערן זיא מיר צו געהאָרכען האַטטען." — שטאָלץ אונד רוהיג זעטצטע ער דאַנן דיא אונטערהאַלטונג מיט זיינען שילערן פֿאָרט. קוים אַבער וואַרען דיא געריכטסבאָטען הינויס געגאַנגען, אַלס עליאַה, סאַבאַטהאַיס ברודער, אונד מיהורמאַה האַנד אין האַנד הערייננטראַטען.

„ראַבבי," זאַגטע דאַס מאַדכען, „וויר קאָממען, אום דיינען זעגען פֿיר אונזערע פֿערבינדונג צו ערפֿלעהען; וויר האַבען אונס היטע פֿערלאָבט."

סאַבאַטהאַי ערבלייכטע; זיין אויגע אירטע פֿערלאָשענד איבער דאַס פּאַאַר הין, דאָך ערהאָב ער דיא האַנד אונד לעגטע זיא צישטערנד אויף איהרע שטירנען; ער וואָללטע שפּרעכען, אַבער ער פֿערמאָכטע עס ניכט; זיינע ליפּפּען בעבטען; ער ווינקטע דען פֿערלאָבטען, זיך צו ענטפֿערנען. אַלס זיא פֿאָרט וואַרען, פֿערהיללטע ער דאַס געזיכט מיט זיינען האַנדען; זיינע קראַפֿט וואַר געבראָכען. שטומם אין איינעם ווינקעל זיטצענד, קיממערטע ער זיך ניכט מעהר אום זיינע שילער אונד דערען אַנאָרדנונגען. מיטטען אין דער וויכטיגסטען טהאַטיגקייט וואַר ער ערשאָפּפֿט. אין דיא איפּפּיג פּראַנגענדע בלישהעגוועלט זיינער האָפֿפֿנונגען אונד ענטווירפֿע וואַר איין פֿערדערבליכער בליטץ געפֿאַהרען אונד האַטטע זיא פֿערניכטעט. ער אַנטוואָרטעטע אויף קיינע אַנרעדע, ער נאַהם ניכט שפּייזע נאָך טראַנק, אונד נאַב קוים איין לעבענסצייכען פֿאָן זיך. ענטמוטהיגט דורך זאָלך זעלטזאַמעס בעגינגען, אונד געשעאָרט אים גראָסען ווערקע, דאַס זיא פֿאָרהאַטטען, צערשטרייעטען זיך דיא שילער, דאַ אַללע מיטטעל, איהן דער גראָסען טהאַט ווידער צו געווינגען, פֿערגעבענס אַנגעוועגדעט וואָרדען וואַרען, אַלס וועלבסט מיהורמאַה אָהנע ערפֿאָלג צו איהם געשפּראָכען אונד איהן ערמינערט האַטטע, דאַס דער גינסטיגע אויגענבליק אונגעניטצט פֿערלאָזע, דאַס זיין פֿאַסט ערריכטעס ציעל פֿערשווינדע, ווענן ער ניכט היטע האַנדלע, אין דיעזער שטונדע, אונד מיט דעם שווערטע אין דער האַנד זיך אַן דיא שפּיטצע דעס מוטהיגען הויפֿענס זיינער אַנהאַנגער שטעללע, דען קאַדי (בירגערמייסטער) פֿעריאַגע אונד בעזיטץ פֿאָן דער שטאַדט נעהמע. פֿערגעבליך פֿאָם אונגעהייערן שמערץ וואַר ער אונפֿאַהיג צו האַנדלען; זיין נאַגענדער וועהען וואַר דורך דאַס לייטערונגספֿייער דעס שמערצעס אין איינען ווילדען זעלענקאַמפּף געראַטהען; פֿאָן דער פֿלאַממע ערגריפֿפֿען, שטירצטע ער צוזאַממען, אונד פֿערמאָכטע זיך ניכט זאָגלייך ווידער אויף דען צורוף זיינער פֿריינדע צו ערהעבען. דיא קונדע זיינער פֿערוואַנדלונג פֿערברייטעטע זיך שנעלל אונטער זיינען אַנהאַנגערן, דיא עבען אַללע אין בעגריפֿף וואַרען, זיך צו בעוואַפֿפֿנען, אונד נור אויף דיא בעפֿעהלע איהרעס מייסטערס וואַרטעטען, אום זיך צוזאַממען צו שאַאַרען, אונד אונטער זיינער אַנפֿיהרונג דען קאַמפּף געגען איהרע ווידערזאַכער אונד אונטערדריקקער צו בעגינגען. עס וואַר דיא גאַנצע טהאַטבעגיערינגע יידישע יוגענד סמירנאַ'ס, עס וואַר דיא מאַכטיגע בעגייסטערונג פֿיר איינע גראָסע זאַכע, דיא אַלס סאַבאַטהאַיס אונבעצווינגליכע קאַמפּפֿער אין דיא שראַנקען צו טרעטען בערייט שטאַנדען, אַבער וויא זיך איין מאָרדענדער נאַכטפֿראָסט איבער דיא יונגע פֿריש עמפּאָרשטרעבענדע בליטהענוועלט לעגט, אונד זיא מיט איינעם אייזהויך פֿערניכטעט, זאָ העממטע דיא נאַכריכט פֿאָן סאַבאַטהאַיס צושטאַנד דיא ערעלסטע טהאַטיגקייט אין איהרעם בעגינן. דיא בעגייסטערונג איזט דיא צאַרטעסטע פּפֿלאַנצע דעס וועלטענגאַרטענס; איין קאַלטער הויך, איינע טריבע וואָלקע מאַכען איהרע בליטהע וועלקען, אונד נימער געדייהט זיא דאַנן צור פֿרוכט.

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

אייראָפּאאישע אינטערעססען געקניפּפט. זאָ לאַנגע כארטהום בעשטעהט איזט עגיפּטען פאָר דעם איינדרינגען דער פאַנאַטישען העערשאַרען דעם מאהדי געזיכערט, איזט כארטהום געפאַללען, זאָ בעפינדעט זיך אויך קאירא אונד אלקסאנדריען אין גראָססער געפאהר; אונד קיינע מאכט קאָנן דאנן דאס איינדרינגען דער אראבישען שטאממע נאך עגיפּטען פערהינדערן. וועלכע פאָלגען אין זאָלכעם ערייגניסס נאך זיך ציעהען קאָנן, דאס איזט הייטע אונבערעכענבאר. דער איינפלוסס דער כריסטליכען שטאאטען אונד די פיעלען אינטערעססען, וועלכע עגיפּטען פאָן אייראָפּא אבהאנגיג מאכען, וואָרען מיט איינעם שלאגע פערניכטעט. די מאָהאמעדאנישע וועלט — דאס איזט געוויסס — ווירדע זיך מיט ווילדער בעגייסטערונג דעם זיעגרייכען פּראָפעטען (מאהדי) אנשליעסען, אונד ווער ווייס אָב דער פאַנאַטיסמוס דער אייראָפּאאישען טירקען עבענפאללס ניכט אייפלאַקקערן ווירדע, וועלכע בעוועגונג וועלטערשיטטערנדע אונד וועלטאומגעשטאלטענדע עראייגניססע צור פאָלגע האבען קאָננטע. —

פאָר איינינגען וואָכען ערסט מעלדעטען וויר, דאס עס דעם גענעראל גאָרדאָן געלונגען איזט, נאכדעם ער זייט איינעם יאהרע אבגעשניטטען פאָן יעדער הילפע, אינמיטטען פאָן ווילדען פיינדען, זיך זעלבסט איבערלאססען וואר, די שאארען דעם מאהדי אין די וויסטע פאָן סודאן צוריקצויאגען, אונד בערבער, וועלכעס אין דען האָנדען דער פיינדע זיך בעפאנד, ווידער צו בעפרייען. דיעזע נאכריכט ערדעגטע אין ענגלאנד אונאויסשפּרעכליכע פריידע. אונד דאָך שיינט עס גראדע דיעזער זיעג געוועזען צו זיין, דער כארטהום אונד גאָרדאָן דען אונטערגאנג בערייטעטע, ווענן עס איבערהויפּט וואהר איזט, דאס זיא אונטערגעגאנגען זינד. — דער בעריכט, וועלכען דער וויצעקאָניג פאָן עגיפּטען אן די קאָניגין וויקטאָריא ענטזענדעטע, אונד וועלכער איינע זאָלכע איבערגעבונג פעראויזאגטע, לויטעט נאָמליך וויא פאָלגט:

„דאס גליקליכע פאָרדרינגען דער ענגלאָנדער בעוואָג דען מאהדי, זיך אויפצוראפּפען אונד איינען ענטשיידענדען שלאג געגען כארטהום צו פיהרען. פאָר 7—8 וואָכען צאָג ער זיינע גאנצע קריעגסמאכט אויף איינען פונקט צוזאממען, זאָ דאס געגען ענדע סעפּטעמבער 150.000 מאנן כארטהום אומרינגט האטטען. די שטאדט וואר זאָ פאָללקאָממען איינגעשלאָססען, דאס פאָן אויסענהער קיינערלייא לעבענסמיטטעל צוגעפיהרט ווערדען קאָנטען אונד גאָרדאָן זיך דער געפאהר אויסגעזעצט זאה, דורך הונגער צור איבערגאבע דער שטאדט געצוואונגען צו ווערדען. אין דיעזער בעדראָנגטען לאגע צייגטע זיך אויך אין דען רייהען דער בעזאטצונג גראָסע אונצופריעדענהייט אונד איינעם טאגעס ערשיען איינע דעפּוטאציאָן פאָן אָפּפיציערען, וועלכע גאָרדאָן פאָן דער אונטער דען סאָלדאטען העררשענדען שטיממונג מיטטהיילונג מאכטע. זיא בעקלאגטען זיך ביטטער, דאס די ענגלאָנדער זיא בעטראָגען האטטען. „מאן האט אונס פאָן ענגלאנד אים הילפע פערשפּראָכען" זאגטע דער פיהרער דער דעפּוטאציאָן „זיא (גאָרדאָן) האבען עס געוואוסט, דאס מאן אונס בעטריגען ווירד, אונד ליעסען אונס דאָך אין איינע זאָלכע קלעממע געראטהען."

גאָרדאָן פערזיכערטע דען אָפּפיציערען, דאס זיך איין ענגלישעס הילפסהעער בערייטס אויף דעם וועגע נאך כארטום בעפינדע. יא, דאס די פאָרפּאָסטען זאָגאר שאָן דאָנגאָלא ערריכט האָטטען; די אָפּפיציערע ערקלאָרטען יעדאָך, אין דער געגענוואָרטיגען פערצווייפעלטען לאגע ניכט לאָנגער פערהארען צו וואָללען אונד מיינטען, דאס קיינע אנדערע רעטטונג פאָרהאנדען, אלס זיך אויף דעם נילס-שטראָמע געגען נאָרדען צוריקצוציעהען אונד ווענן מאָגליך, דאָנגאָלא צו ערריינבען; ווענן גאָרדאָן אויף דיעזען פּלאן ניכט איינגעהע, זאָ ערקלאָרטען זיא זאממט דער מאנגשאַפט צום מאהדי איבערצוגעהען.

גאָרדאָן מוסטע איינווילליגען אונד ערטהיילטע דעם אָבערסט סטעוואַרד דען בעפעהל, דאס ער די שיפפע פיר די מאנגשאַפט אונד פיר אללע, וועלכע די שטאדט פערלאססען וואָללען, בערייט האלטע. די אונצופריעדענהייט אונד די פורכט אונטער דען בירגערן אונד סאָלדאטען שטייגערטע זיך אינדעסס אימטער מעהר, זאָ, דאס נאָך עהע די שיפפע פאָרבערייטעט וואָרען, 8000 מאנן — סאָלדאטען אונד בירגער — צום מאהדי איבערגעגאנגען וואָרען. גאָרדאָן בליעב ניכט מעהר אלס צווייטויזענד מאנן צור פערפיגונג.

אין דער לעטצטען וואָכע דעם מאָנאטס סעפּטעמבער טראט גאָרדאָן מיט דער צוריקגעבליעבענען מאנגשאַפט דען ריקצוג אן. דער פיינד, וועלכער אָפּפענבאר פאָן דעם ריקצוגס-פּלאנע געניא אונטערריכטעט וואר, היעלט דאס אופער דעם נילשטראָמעס שטארק בעזעטצט, אונד ריכטעטע אינבאַרמהערציגע אנגריפפע געגען די שיפפע דער פליכטיגען סאָלדאטען אונד בירגער.] דער מאהדי האטטע צוואר דאָרט ווערדער שיפפע נאָך קאַנאָנען; דא אבער די שיפפע גאָרדאָנס אן פיעלען שטעללען אין פאָלגע דעם שמאָלען שטראָמבעטטעס, גאַנץ אין די נאָהע דער האָהען אופער קאַמען, ריכטעטען די אנגרייפער מיט איהרעם געוועהרפייער, פערגיפטעטען פפיילען אונד שווערען לאנצען, וועלכע זיא אויף די מיט מענשען געפּיללטען שיפפס-פערדעקקע שליידערטען, פורכטבארע פערוויסטונגען אן.

אלס די שיפפע אין סענדי, איינינע מייילען פאָן כארטהום, אנקאַמען, וואָרען דאָרט בערייטס אן דען אופערן דעם נילס קאנאָנען אויפגעשטעללט, דערען שרעקליכעס פייער דרייא גראָסע שיפפע, די מיט פליכטיגען בירגערן געפיללט וואָרען, זאָ שטארק בעשאָדיגטען, דאס דיעזע אנס אופער איילען מוסטען, אום ניכט מיטטען אים שטראָמע צו פערזינקען. די איבריגען שיפפע וואורדען אין דער נאָהע פאָן בערבער, פאָן איינעם נאָך מאָרדערישערעם קאַנאָנענפייער עמפּפאנגען, זאָ דאס זיא אונמאָגליך ווייטער פאָרוואָרטס דרינגען קאָננטען; מיט אויסנאהמע איינעם איינציגען שיפפעס, וועלכעס אָבערסט סטעוואַרד בעפעהליגטע, אונד דעם עס געלונגען איזט, מיטטען דורכס פייער צו ענטקאָממען, מוסטע די פלאָטטע אומקעהרען, אים ווידער נאָך כארטהום צו געלאנגען. דאס שיפף דעם אָבערסט סטעוואַרד איזט שפּאָטער אין פאָלגע דער ערהאלטענען בעשאָדיגונגען זאממט דער מאנגשאַפט אונטערגעגאנגען.

דער געגען כארטהום צוריקגעקעהרטע טהייל דער שיפפע קאָנטע נור ביז נאָך סענדי געלאנגען, וואָ זיא ביז אויף דאס לעטצטע אין די האָנדע דער פיינדע געריעטהען. גאָרדאָן וואורדע לעבענדיג געפאנגען אונד אונטער שטארקער בעדעקונג זאָפאָרט אין דאס לאגער דעם מאהדי געבראכט, וואָ ער אונטער שטרענגער בעוואכונג געהאלטען ווירד."

וויר האבען שאָן אין אונזערער מיטטוואָכנומער מיטגעטהיילט, דאס די וואהרהייט דיעזער נאכריכט אין ענגלאנד אויפ'ס ענטשיעדענסטע געלייגנעט ווירד. אין דירעקטער פערבינדונג מיט דעם מאהדי אָדער מיט גאָרדאָן שטעהט וועדער דער וויצעקאָניג נאָך דער ענגלישע מיניסטער דעם איננערן. זאָ דאס דער איינע די וואהרהייט דיעזער נאכריכט עבענזאָוועניג בעשטיממט בעהויפּטען, וויא דער אנדערע זיא בעשטיממט לייגנען דאַרף.

די לייכענפייער דעם גראפען לאַניאי.

די אללגעמיינע אנערקעננונג, וועלכע דעם פערשטאָרבענען פּאטריאָטען ניעמאלס צו טהייל געוואָרדען איזט, זיא וואורדע איהם אים פאָללסטען מאסע, נאָך זיינעם טאָדע. זיינע אונפערזעהנליכען אונד ערביטטערטסטען געגנער, זיא זענגען איינגעזאממט זיין אנדענקען אונד שטעללען איהן אלס לייכטענדעס ביישפּיעל איינעם פּאטריאָטען

פאָלליעטאָן.

די אָפּפער דער קאבאלא.

היסטאָרישער ראָמאן אויס דעם 17-טען יאהרהונדערט.

(64-טע פאָרטזעטצונג.)

אימטער דיסטערער וואורדע דער הימטעל. עס פלאָג וויא ראבענצוגע העראן אונד בעדעקטען שוואַרץ אונד דראָהענד די וואָלבונג דעם פירמאמענטס. די פערזאממעלטע מענגע בעמערקטע דאראן ניכטס, איהרע זעעלע וואר אין ווילדער שפּאננונג. ערסט פעססעלטע זיא די געוואלט דעם ערשטויינענס אללע געמיטהער מיט אייזערנעם שווייגען, דאָך פּלאָטצליך בראַך, וויא אויס איינעם מונדע, דאס טויזענדפאכע געשרייא הערפאָר: „הייל דיר, מעססיאס, זאָהן דאווידס! הייל דיר, היילאנד! הייל דיר, רעטטער! הייל דיר, קאָניג דער יודען!"

אונד וויא שטירצענדע געוואָססער אונטעראירדישער בערגשלינדע ברויזטע אונד טאָבטע די בעגייסטערונג דורך די בעוועגטען קרייזע. דאָך קוים האטטע זיך דאס צויויכצען איין ווענינ געדאָמפּפט, אלס עס פאָן דער ווייטע אויס דעם שאָטטען דער ביימע ערשאָלל: „דוא ליגסט, כאכאם, ווענן דוא ניכט צור שטעללע בעווייזעסט, וואס דוא געשפּראָכען. — גיב בעווייזע דיינער מאכט! גיב בעווייזע דיינעם מעססיאסטהומס! גיב צייכען! גיב בעווייזע!"

סאבאטהאי ערווידערטע: „איך וויל זיא געבען! — מיר אלס דעם מעססיאס איזט דער שם המפורש, דער אורהייליגע נאָמע גאָטטעס געאָפּפענבאַרט וואָרדען, אונד קיין שטערבליכער אויסער מיר וויס איהן, קיינער האט איהן געוואוסט פאָן אונזערען פאָטערן. מיר, דעם מעססיאס איזט ניכט נור ערלויבט, זאָנדערן געבאָטען, דען שם המפורש פאָר אייך אויסצושפּרעכען, צום צייכען, דאס איך'ס בין, דען דער הערר געזאגט האט. האָרע איזראעל דען נאָמען דיינעס גאָטטעס! —"

די פערזאממלונג שטאנד פערשטיינערט; קיינע שפּור פאָן לעבען ענטדעקטע איינע אונד אָהר אין טויזענדען; דאס פאבעלן דעם אטהעמס היעלט דער אין שטוממער ערוואַרטונג בעבענדע מונד צוריק; עס וואר איין איבער אללעם פייערליכער מערקווירדיגער אויגענבליק, די נאטור זעלבסט שיען זיינער וויכטיגקייט צו הולדיגען; קיין בלאָטטכען בעוועגטע זיך אן איינעם בוימע, דאס מעער לאג וויא איין דיסטערער מעטאללשפּיעגעל, קיין טהיערלויט שריללטע דורך די לופט.

דא ערטאָנטע סאבאטהאיס שטיממע שטארק אונד געוואלטיג, אבער מעלאָדיש אונד קלאָר דורך די לופט, אונד ער שפּראך דאס געוואלטיגע וואָרט, דען אורהייליגען נאָמען, דען געהיימניספאָללען שם המפורש. אבער נאָך האטטע ער ניכט פאָללענדעט, אלס דער הימטעל אין פלאממען גליהעטע אונד געצאקטע בליטצעסשלאנגען נאָך אללען זייטען ליעפען, אונד אללעס פאָלק זאה דען מעססיאס שטעהען, זיין מונד טאָנטע דאס געהיימניס דעם נאָמענס נאָך פאָרט; אונד אלס ער געענדעט, פערלאָש דער גלאנץ, אבער די דאָננער גאָטטעס ראָללטען אין דען בערגען, אלס פערשטאָרקטען זיא דעם נאָמענס הימטלישע געוואלט. —

„כארדאניעל, פייערפלאממענדער פירסט דעם בליטצעס, גאבריעל, שפּראכגעוואלטיגער פירסט דעם דאָננערס, איהר בעצייגט מיר, דאס איך עס בין, אויף דען די פאָלקער געהאָרכט, דער איזראעל רעטטען ווירד אויס דער שמאך, איהר האבט דען נאָמען דעם העררן דער הערען בעקראָפטיגט!"

זאָ ריעף סאבאטהאי אין האָכסטער בעגייסטערונג, אלס דער דאָננער פערהאָללט וואר, אונד ענטציקונג ערגריף אללע אונד גינג, איין אונווידערשטעהליכער זיעגער, דורך די רייהען; די אנדערען אבער פלאָהען, וויא פאָם פלאממענדען שווערטע פערטריעבען. לויט אונד לויטער ערשאללטע דער רוף: „געלאָבט זייא דער מעססיאס דעם העררן, דער באָטע זיינער גנאדע! הייל דיר, איזראעל! אונד הייל דיר, יודא! די טאגע דיינער שמאך זינד פאָראיבער, אונד די טאגע דיינעם גלאנצעס בעגיננען! הייל סאבאטהאי, אונזערעם קאָניג."

מאַנגער רעדעטען דאס פאָלק אן אין געוואלטיגער בעגייסטערונג, פרויען שירצטען צו באָדען מיט העפטיגען צוקונגען אונד רעדעטען וואונדערבארע דינגע; פּראָפעטישער וואהנזינן ערגריף די הייפטער אונד ווייסזאגונגען שטראָמטען פאָן בעבענדען ליפּפען. דא צאָג דאס פאָלק היים אונד טרוג דען מעססיאס אויף זיינען שולטערן אונד זאנג פרייידיגע ליעדער אָב זיינער ענדליכען ערשיינונג.

די פלוכט.

אם אנדערען מאָרגען שפּראך מאן אין גאנץ סמירנא פאָן ניכטס ווייטער, אלס פאָן סאבאטהאיס מערקווירדיגער ערקלאָרונג. אונטער זיינען אנהאָנגערן וואר איינע גראָסע בעוועגונג זיכטבאר, אונד מאן האָרטע אללגעמיין, דאס זיא זיך רישטעטען.